

II

11890

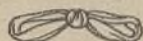
AL I. SEULESCU

JURNALUL MEU

DIN

CAMPANIA DIN BULGARIA

1913

CRAIOVA

Institutul de Arte Grafice „SAMITCA”, Societate Anonimă.

1913

GENERAL I. SEULESCU

JURNALUL MEU

DIN

CAMPANIA DIN BULGARIA

1913

CRAIOVA

Institutul de Arte Grafice „SAMITCA”, Societate Anonimă.

1913

UN CUVÂNT ÎNAINTE

*Dând la lumină jurnalul meu din timpul campaniei din Bulgaria, nu am pretențiunea a spune că am descris fapte de arme demne de a fi publicate și cari ar fi de vreun interes în scopul de a se trage învăță-minte-
~~turile~~ utile.*

Nu am descris fapte de arme pentru simplul motiv că în această campanie poreclită sui-generis, fapte de arme nu au existat cu toată dorința ce avea întreaga armată de a i se prezenta ocaziunea să le săvârșească.

Întâlnirea dela Lozane nu se poate numi fapt de arme, însă fiind singura întâlnire în această campanie unde gloanțele au șuerat de ambele părți, și unde au fost morți și răniți, nu găsesc răul a fi cunoscute și de camarazii cari nu au ocaziunea a ceti rapoartele oficiale făcute la timp de autoritatea în drept, și în orice caz întreaga acțiune a Diviziei a 2-a de Căvalerie poate că interesa camarazii din toate armele, cum ne-ar interesa pe toți să cetim acțiunea în parte a fiecăreia unități care a făcut parte din armata de operații.

Nu ~~am~~^{am} multe de povestit, dar dacă ne interesează diferitele impresiuni ale celor ce au luat parte în campanie, impresiuni publicate prin jurnalele cotidiene, și în cari de multe ori imaginația joacă un

mare rol, poate că interesează și notele unui martor ocular, care nu povestește decât lucruri trăite și văzute cu ochii.

Neavând dar fapte de arme de povestit, fapte de arme ce ași dori să am ocaziunea să povestesc cu alt prilej și în care Românimea ar fi interesată, am fost silit a descrie în mod sumar și fără pretențiune aceea ce am văzut înainte, la dreapta și la stânga mea.

Am văzut poate mai multe, dar nu este locul a le spune aci; aceea ce am văzut eu au mai văzut și alții și rămân ca pe cale militărească să se ia măsurile cuvenite de cei în drept.

Este locul însă a spune că nu este bine a se ponegrî serviciile armatei de modul cum au funcționat în această campanie, căci fiecare și-a făcut datoria în marginile mijloacelor ce li s'a pus la dispoziție, mijloace ce cei răspunzători rămân a le completa pentru viitor.

Acei cari au puterea de a desface băerile pungei pentru complectarea celor necesare armatei, să o facă și cât mai curând, și numai atunci să fie trași la răspundere acei ce nu vor fi în stare să tragă profitul în raport cu sacrificiile făcute de țară.

Este trist a se defăima mai cu seamă corpul ofițeresc, adevăratul educator al poporului; căci mai cu seamă la țară nimeni nu a dat vre-o educațiune sănătoasă tânărului ce vine recrut în cazarmă, nimeni dela părinți până la cei ce sunt meniți a-i forma educațiunea nimeni nu l'a pregătit, și rămâne ca ofițerul între zidurile cazărmei să-l învețe cum să se îmbrace, cum să mănânce, cum să vorbească, să știe ce va să zică ordinea, cum să se lupte, ce idealuri trebuie să aibă și câte altele.

Nu este bine a se da crezământ acestor defăimători cari desigur sunt numai târgoveți și cari nu au altă dorință decât să-și vadă fotografia și numele publicat într'un ziar.

*Campania a fost de scurtă durată; cu atât mai bine pentru țară. Totuși din punctul de vedere militar s'au tras multe învățăminte de care cu siguranță se va profita pentru a fi și mai bine pregătiți pentru viitor și când orice s'ar zice la strigătul ofițerului: **După mine băieți,** nu va rămâne soldat care să nu dea năvală înainte.*

General I. SEULESCU.

JURNALUL MEU

DIN

CAMPANIA din BULGARIA

1913.

20 Iunie.—Apare decretul de mobilizare al armatei Române, care este primit cu entuziasm atât de armată prin cazărmi cât și de întreaga populațiune a țării.

Regimentele de călărași au timp de 5 zile pentru mobilizarea regimentului totuș, a 3-a zi Regimentele sunt complet echipate și gata de a porni. Aceasta se explică prin faptul că, călărașii sunt obișnuiți din timp de pace de a sosi toți chiar în prima zi a ordinului de chemare; o mare parte chiar sosesc din ajun. Ultimele 2 zile regimentele s'au ocupat cu formarea Escadronului de ștafete cu cai și șei de richiziție, escadron ce este indispensabil a fi constituit din timp de pace cu cadrele sale active și urmându-și instrucția sa specială.

Este de neapărată trebuință a se dota regimentele din timp de pace, cu toată munițiunea prevăzută la mobilizare și cu tot ce este necesar pentru reușita unei bune acțiuni pe câmpul de operațiune.

Aceste lipsuri, cunoscute de autoritățile în drept, cu siguranță cred că se vor completa în curând.

Călărașii sunt obișnuiți a veni cu îmbrăcămintea lor completă; ar fi bine să se reguleze aceasta, astfel ca să numai fie nevoie la mobilizare a se echipa acei călărași cari vin cu efecte cari nu prezintă garanția de solidaritate de a suporta o campanie îndelungată. De altfel ar fi bine ca toți complectășii și rezerviștii să fie obligați, ca în schimbul altor avantagii, să vie la mobilizare echipați, cel puțin cu o parte din efectele lor în formă regulamentară, între care neapărat să fie încălțăminte nouă.

28 Iunie.—Regimentul I Călărași pornește din Craiova în 4 trenuri până la Lița și Salca și de aci pe jos la Siliștioara.

Regimentul 3 Călărași pornește pe jos din București la Siliștioara.

1 Iulie.—Se constituie Brigada, din Regimentele 1 și 3 Călărași, fosta Brigadă Independentă de cavalerie și trecută astfel în carnetul de mobilizare, și ia numirea de Brigada 4-a Cavalerie, care intră în compunerea Diviziei a 2-a Cavalerie împreună cu Brigada 5-a Cavalerie compusă din Regimentele 9 și 10. Călărași.

Trecuți în revistă Brigada, cu care ocaziune spun ofițerilor că sunt convins că fiecare își va face datoria către țară și tron pentru a merita încrederea ce Șeful Suprem al Armatei și Generalizmul Armatei pun în devotamentul fiecăruia. În ceea ce mă privește să fie siguri că le voi da bunul exemplu.

Se citește trupei următorul ordin de zi ce am dat:

ORDIN de ZI

Conform ordinei de bătae Regimentele 1 și 3 Călărași constituindu-se în Brigada Independentă, brigadă ce intră cu ocaziunea mobilizării în ordinea de bătaie a Di-

viziei a 2-a Cavalerie, fac cunoscut că astăzi 1 Iulie am luat comanda Brigadei.

Cu toții știm că armata este mobilizată, că glasul țării să fie ascultat, și va fi ascultat când dela soldat până la Comandantul Suprem al Armatei de operațiuni toți suntem însuflețiți de aceeași dorință de a ne face datoria de ostași, datorie cari ne va duce la izbândă pentru gloria noastră ca oșteni și pentru mărirea țării noastre.

Cunosc bine ambele Regimente; Regimentul 1 am avut cinstea de a-l comanda mult timp atât ca comandant de Regiment cât și ca comandant de Brigadă. Cunosc toți ofițerii, cunosc toți gradații, cunosc cea mai mare parte din soldați.

Regiment de Olteni! sunt sigur că și voi ca și strămoșii voștri cari au luptat în trecut pentru apărarea drepturilor Românizmului și pentru independența țării vă veți lupta și acum cu aceeași însuflețire și dragoste de neam, contra dușmanului cari după ce l'au dezrobii părinții voștri își permit acum a ne nesocoti și a nu ține seamă de drepturile noastre.

Regimentul 3 am avut cinstea a-l comanda în anul trecut în manevrele Regale; am avut ocaziunea a aprecia atât calitățile șefului de Regiment cât și ale ofițerilor și trupei. Regimentul a dovedit cu această ocazie că este bine pregătit în vederea războiului. Regimentul are un bun renume și sunt convins că va dovedi cu prisosință că sunt demni fii ai părinților lor cari s'au luptat pentru independența țării.

Cunoscând dar ambele regimente sunt convins că dela șeful de Regiment până la soldat, toți își vor face datoria făcând abnegațiune de sine, toți vor lucra cu dorința de a învinge, și vom învinge desigur căci suntem strănepoții Legioanelor Romane cari au cucerit lumea, suntem

coborîtorii unui popor de rasă nobilă; în fața noastră avem armata unui popor de rasă inferioară nouă și nu va putea rezista elanului descendenților rasei Latine.

Sus inimile dar! Să mergem toți veseli și cântând, impuneți-vă dușmanului prin liniștea și încrederea în voi și fiți siguri că nu va îndrăzni să reziste mult timp privilegiilor voastre. Am încrederea că Brigada Independentă va scrie o pagină glorioasă în istoricul său pentru mândria noastră și a valoroasei noastre armate.

După mine dar băieți și înainte.

Comandantul Brigadei 4-a Cavalerie

General I. SEULESCU

Siliștioara este un sat pe marginea Dunării la 1½ km. departe de Corabia, destul de curat și cu oameni primitivi.

Prin sat trec multe care de rechiziție, având în care ca furage pentru boi, snopi frumoși de grâu Românesc luați probabil după lanurile de grâu după marginea drumurilor.

2 Iulie.—Vizitez cu mai mulți ofițeri monitorul Lascar-Catagiu ce este ancorat în portul Corabia cu o parte a escadrei de Dunăre. Suntem primiți foarte afabil de Comandantul escadrei Comandorul Poenaru.

Luăm parte cu această ocaziune la o recunoaștere cu monitorul a malului Bulgăresc. La pichetele Bulgare grănicerii stau în pozițiune cu arma la picior.

Se văd la pichete și câte un cal înșeuat; presupunem că sunt caii oamenilor întrebuințați ca ștafete pentru a comunica repede știrile despre orice mișcare a trupelor noastre.

La un pichet; un grănicer sau jandarm bine îmbrăcat și cu șapcă albă, la ivirea monitorului scoate șapca și o învârtește deasupra capului cu un aer de provocare. Ii strigăm să ne vedem peste două zile; peste două zile însă cine știe încotro alerga căci nici picior de grănicer nu s'a mai văzut.

3 Iulie.—În dimineața acestei zile se începe așezarea

podului pe vase în dreptul Siliștioarei, pod ce se termină în 7 ore. Spectacolul este măreț și nu ne putem opri de a nu ne resimți de emoțiunea ce ne-a cuprins la vederea acestui frumos spectacol.

Am trecut cu o parte din ofițeri podul pe malul Bulgăresc unde am văzut 4 soldați Bulgari făcuți prizonieri, soldați ce coborau Dunărea cu o barcă spre Șiștov.

Un ofițer a luat dintr'un pichet Bulgar, ca amintire, fotografia Prințului Boris.

4 Iulie.—La ora 2³⁰ dimineața primim ordinul de trecerea Dunării.

La ora 5 dimineața Brigada întreagă se afla la capul podului; la 5½ capul coloanei, Regimentul 1 Călărași începe trecerea podului.

Mulți soldați își fac cruce când intră pe pod; sunt însă voioși și merg sprinteni; în coada coloanei Brigadei trec și eu.

Ajunși pe malul Bulgăresc cu toții ne scoatem chipiurile și strigăm „Trăiască România victorioasă”.

Intreaga Divizie se masează la Nordul satului Măgura.

Afară de recunoașterile de ofițeri cari au fost trimise de dimineață, se trimite două Escadroane de descoperire înaintea Diviziei, ambele sub comanda Maiorului Olteanu Camil, un escadron din Regimentul 1 Călărași comandat de căpitanul Stancow și un escadron din Regimentul 3 Călărași comandat de căpitanul Răceanu.

Cu escadronul căpitanului Stancow merg pionierii Regimentului 1 Călărași sub comanda Locotenentului Dinopol, iar cu escadronul căpitanului Răceanu merg pionierii Regimentului 3 Călărași sub comanda Locotenentului Bogdănescu.

Pionierii au însărcinarea să distrugă calea ferată între Plevna-Târnova și Plevna-Sofia.

La ora 8 dimineata Divizia de cavalerie pornește în interiorul Bulgariei cu Regimentul 1 Călărași în avant-gardă.

La 8³⁰ începe a cădea o ploae torențială însoțită de manifestațiuni electrice puternice, mai multe trăznete în apropiere sperie caii; suntem udați până la piele.

Tranversăm câmpia care se întinde dela Dunăre la dealurile dela Sud; drumul de care se desfunda în urma ploaiei, căruțele merg greu.

La ora 10 nourii încep să se împrăștie, soarele apare și o căldură năbușitoare începe să ne usuce hainele după noi.

Trecem prin satul Ghigen care este agățat pe coasta dealului, un sat în rea stare, casele acoperite cu stuf, cu ulițe strâmte și întortochiate, o problemă întreagă pentru suirea trenurilor regimentare.

După suirea dealului, începe un platou larg cu un drum în teren natural. Câmpul este muncit peste tot, însă grâul este rar și cu multă secară.

Bulgari la munca câmpului se văd foarte puțini; aflăm mai târziu că se zvonise cu 3 zile mai înainte că trupele Române fac ca și Bulgarii în Tracia, adică dau foc satelor și masacrează lumea. Chiar țărani Bulgari au început să desmintă acest zvon tendențios lătit chiar de autoritățile Bulgare și prinzând încredere au început să apară la munca câmpului, ba încă să ofere apă soldaților lângă drumuri.

Trecem prin Trestenic, un sat sărăcăcios.

La ora 5 seara ajungem la Dolni-Metropol, un sat ca toate ce le-am întâlnit în cale, case mizerabile câteva numai mai răsărite și mai curate.

Familia Bulgară unde am cantonat avea oarecare gospodărie, însă locuința murdară. Pușca Krinka însă nu-i lip-

sea din casă, cum de altfel au aproape toți locuitorii Bulgari după cum ne-am convins în urmă.

Am luat pușca Krinka și am ținut-o zalog până a 2-a zi dimineața, ca măsură de precauțiune, căci deși populațiunea părea liniștită însă numai prietenii nu ni se arătau. De frica armatei noastre o parte din populațiune își aveau ascunse lucrurile din casă prin pivnițe, crezându-le mai în siguranță; tot în pivnițe își ascundeau fetele și copii; de teama de a nu fi masacrați.

Am aflat mai în urmă dela Lt-Colonel Constantinidi comandantul Regimentului 11 Roșiori care a înlocuit Regimentul 10 Călărași în ordinea de bătae a Diviziei a 2-a și care nu sosise încă la trecerea Dunării, că într'un sat unde a cantonat Regimentul său, a fost silit a da o proclamațiune în care să liniștească populațiunea, și aceasta mai cu seamă când a văzut că gazda sa o femeie bătrână când s'a prezentat la cartier, a început să plângă și să-i arate două copile rugându-l a o omorî mai bine pe ea fiind femeie bătrână, dar să cruțe pe acele copile nevino-vate.

De prisos a mai spune că prin vorbele și atitudinea ofițerilor și a trupei, populațiunea s'a încredințat curând că nimenea nu se gândește a le face vre-un rău, încredințare confirmată și prin plata imediată și mai mult decât făcea, a furagelor și a tot ce necesita pentru trebuințele armatei.

Pe la ora 6 seara se aud tunete mari; mulți au crezut că artileria Bulgară trage în escadroanele noastre de descoperire. Sgomotul era dela explozivile pionierilor cari distrugneau podețele și podul după râul Vid după liniile ferate Bulgare.

Escadroanele de descoperire au făcut prizonieri milițienii ce păzeau linia ferată, iar șeful unei gări se pare că se speria se rău la ivirea neașteptată a soldaților Români în

localul gării; s'a liniștit împreună cu garda gării, când a văzut că i s'a distrus numai aparatele telegrafice și că el a rămas în viață și liber! Nu se aștepta probabil la așa mărinimie.

Se aduce dela avant-posturi 5 soldați Bulgari prizonieri, cari sunt ținuți la corpul de gardă al Diviziei până a 2-a zi, când sunt lăsați liberi! Mare minune pe ei și pe locuitorii satului!

Când ne-am întâlnit peste două zile cu Escadroanele de descoperire am aflat că cu 10 minute înainte de distrugerea podețului de lângă Plevna trecuse spre Sofia un tren militar cu trupe; în gara Plevna, ofițerii noștri au găsit un tren cu câteva sute de răniți cu cari au stat de vorbă.

Din cauză că în drum spre Ghigen, un podeț era stricat, podeț peste care trecea și trupe de infanterie, trenul Regimentar a întârziat și nu a sosit seara în Dolni-Metropol. Târziu a ajuns la Gorni-Dubnic, de unde a doua zi a continuat drumul spre Lukovitz.

În această zi oamenii au mâncat mâncarea ce au avut asupra lor, iar pentru cai s'a cumpărat furage din Dolni-Metropol.

5 Iulie.—La ora 6 dimineața Divizia pornește către Lukovitz. Avant-garda este dată de Regimentul 3 Călărași. Mergem tot pe drumuri în teren natural până ce intrăm în șoseaua Plevna-Sofia care este o șosea în bună stare.

Peisagiul este mai frumos ca în ziua precedentă, câmpul mai bine muncit grâul chiar foarte frumos; porumbul mai înalțat ca în țară la noi.

La munca câmpului aproape numai femei și copii; câțiva bătrâni numai; am văzut o femeie ce secera cu 2 copii mici ca de 10 ani. Toată munca în Bulgaria a fost făcută aproape numai de femei și copii, și încă bine fă-

cută; nici nu s'a resimțit țara de lipsa bărbaților. De altfel este chiar în obiceiul Bulgarilor aceasta, de oarece și în timpuri normale bărbații lipsesc în mare număr fiind duși prin România, Ungaria și Austria până la Viena chiar ca zarzavagii și ca muncitori agricoli de unde se întorc cu un mai bun profit.

Țăranii și țărancele nu se mai sfiesc de noi, au prins deja încredere.

Trecem prin Teliș, un orașel Bulgăresc, care se poate compara cu satul Drăgăneștii noștri din Olt, însă în mai rău.

Câteva case numai cu etaje.

Prăvăliile puține, închise, fie de teamă, fie ca ostilitate.

Facem haltă mare; hangiul unde ne-am oprit știe Românește, de altfel cum știi foarte mulți Bulgari în toate satele și orașele Bulgariei, Bulgari ce au fost prin țară, fie ca muncitori, fie ca comercianți.

Aproape de Lukovitz, peisagiul devine mai frumos, iar înălțimile iau caracterul munților.

Cade o ploae mărunță care ne urmărește până în Lukovitz.

Lukovitz este un orașel, fără pavage, nici trotuare; puține case mai bune. Caracteristica orașului, geamuri lipsă aproape la toate casele și nimeni nu se gândește a le înlocui.

Am cartier la un așa zis hotel, cel mai bun din oraș. Hotelierul este un Bulgar cu șalvari și cu papuci fără ciorapi, murdar, hrăpareț și ostil.

Pentru a putea dormi în una din camere suntem siliți a astupa geamurile cu hârtii, a pune ordonanțele să curețe toată camera și a prăfui cu profuziune cu zacherlin.

De altfel nici nu putem tocmai dormi bine, îmbrăcați fiind cu armele pe noi căci nu puteam compta nici pe li-

niștea populațiunei, nici nu putem ști ce surprinze ne-ar putea aștepta peste noapte din partea armatei regulate Bulgare.

Suntem deja departe de armata noastră, și mergem la necunoscut.

Am fost bine primiți de sub-prefectul localității, care în discursul său a lăudat armata Română și pe eroii dela Plevna, etc. etc.—mofturi Bulgărești.

De altfel s'au pus la dispoziția noastră pentru a ne procura cele necesare trupei.

Plătim tot ce luăm, și pe măsură ce plătim mai bine, Bulgarii capăta încredere și devin mai pretențioși cerând prețuri urcate, mai cu seamă după ce au aflat că au dreptul a se plânge șefilor în cazul de ar fi nedreptățiți.

În această zi soldatul Preda Atanasie din trupa pionerilor Regimentului 1 Călărași pe când tăia linia telegrafică și fiind furtună a fost trăznit chiar în vârful parului telegrafic, căzând jos mort, victimă a îndeplinirii datoriei către țară. Acest soldat este primul mort din această campanie.

Trenurile Regimentare au sosit între orele 12—5 dimineața. Și în această zi caii și trupa au fost hrăniți din localitate plătindu-se costul alimentelor și furajelor.

6 Iulie.—Marș dela Lukovitz către Orhania în partea de Sud a primilor Balcani. Brigada 5-a Cavalerie ia loc în capul coloanei, avant-garda fiind dată de această Brigadă. Șoseaua pe alocurea devine stâncoasă. Terenul devine frământat. Culturile sunt frumoase pe văile și coastele unde se poate munci. Pe măsură ce înaintăm pozițiunile de rezistență ce ar fi putut fi ocupate de inamic, devin mai numeroase; la fiecare cotitură de drum puteam fi primiți cu focuri. Terenul începe a deveni muntos, șoseaua traversează un defileu lung și îngust. Coastele abrupte ale munților se apropie de șosea.

Defileu greu de trecut pentru o Divizie de Cavalerie a cărei coloană se întinde pe o lungime de aproape 7 kilometri. Suntem bine păziți însă înainte și pe flancuri de numeroase patrule, a căror misiune însă este foarte grea de îndeplinit având în vedere interesul ce are Divizia de a traversa repede acest defileu periculos și a merge cât mai iute către primul său obiectiv: Orhanian.

Traversăm satele Blossicioara—Ablanița—Osikovic.

Locuitorii acestor sate femei, copii și bătrâni, puțini care-și fac apariția, ne salută cu multe temenele, alții cu un surâs așa zis prietenesc, femei ne dau flori, parte oferă corcodușe și chiar pâine soldaților.

Bieții oameni după ce mai fiecare a pierdut în războiul de 10 luni câte un membru iubit al familiei, ceea ce dovedește numeroasele placarde negre ce sunt înfipite la poarta mai fiecărei case, se tem ca nu cumva și armata streină ce traversează țara lor să nu facă în satele și orașele lor ravagiile ce armata lor au făcut-o în Tracia.

Multe femei în doliu plâng la vederea noastră, parte plâng de frică de devastare și masacre, parte plâng când se gândesc, că după ce bărbații, frații sau copii lor s'au bătut cu Turcii, cu Sârbii, cu Grecii, acum să se bată și cu Românii?!

Și cu atât mai mult se întristează aceste nenorocite femei cu cât văd în figurile soldaților noștri numai veselie, voioșie, parcă nu ar merge la război, atât sunt de siguri în izbânda cauzei pentru care sunt plecați de acasă.

Un dobăr-dem, sau o glumă a noastră liniștește iute populația mai cu seamă când i se explică la ocazie scopul pentru care armata noastră a intrat în Bulgaria; că nu am venit ca vrăjmași ci ca prieteni pentru a face odată pace între cei cari se războiesc de luni de zile. Pare că li se mai ușurează inima la auzul acestor vorbe, aproape să ne binecuvânteze.

Mai târziu, după încheerea păcii, prin satele pe unde ne-am înapoiat în țară, mulți Bulgari ne arătau chiar satisfacțiunea lor pentru intervenirea energică a armatei noastre, care în câteva zile a pus capăt războiului și a redat familiilor lor pe cei plecați de aproape un an de zile. Cei mai veseli erau chiar soldații demobilizați pe cari îi întâlneam pe drumuri sau prin sate.

La satul Ablanița recunoașterea de ofițeri Lt. Lambriescu a fost primită cu focuri. Pentru a se sustrage focurilor întreaga recunoaștere s'a împrăștiat. Calul Lt. Lambrinescu împiedicându-se la sărirea unui șanț și căzând împreună cu ofițerul, acesta a rămas demontat. Un sergent observând că ofițerul lipsește, se întoarce înapoi și ia ofițerul pe calul său.

Sosind escadroanele de descoperire, inamicul s'a retras fără a căuta să opună vre-o rezistență; patrulele însă sunt toate primite cu focuri.

Dela Vest de Osikovica șoseaua începe să urce o pantă lungă și grea, trecem un pod de piatră peste o râpă adâncă, lăsăm un post de câțiva călăreți pentru paza acestui pod. Toată lumea merge pe jos descălecată, caii artileriei călărețe trag în greu. Căldură mare și năbușeală. Urcăm până la 800 m. deasupra nivelului mării, după care începe scoborârea.

Peisagiul este foarte pitoresc, suntem înconjurați de munți înalți cu vârfuri ascuțite; peisagiul are multă asemănare cu cele din Elveția.

Păduri cu arbori mici și rari; nu sunt păduri seculare; caracteristica munților Balcanici pe unde am trecut, este că nicăieri nu se vede bradul care abundă la noi în Carpați. Vârfurile munților sunt golașe și servesc de pășuni turmelor de oi cari sunt numeroase în Balcani. Am întâlnit la întoarcere aproape de Etropol, ciobani Țintari din Macedonia, cari vorbeau foarte bine Românește.

Defileul devine din ce în ce mai îngust, șoseaua abia are loc între stâncile abrupte din partea dreaptă a șoselei și patul pârâului Lucovica, care curge aproape de malurile munților din stânga noastră.

La ora 5 auzim focuri de tun; nu trece mult timp și un căpitan dela Stat-majorul Diviziei vine și-mi raportează: D-le General s'a luat contactul cu inamicul.

În acelaș timp vedem pe înălțimile din dreapta noastră grupe numeroase de oameni pe jos, cari în pas alergător se îndreptau către flancul și spatele nostru.

Îmi fac convingerea că sunt grupe inamice cari vor să ne atace în mijlocul defileului și cum nu ar fi fost posibil în îngheșuiala în care se afla Brigada mea, a putea face față unui astfel de atac la pândă, mă decid a scobori Brigada chiar în patul râului, care deși îngust, însă îmi dă posibilitatea a înainta paralel cu artileria călăreață și Brigada 5-a, care se află în capul coloanei și îndoesc astfel coloana.

Intențiunea mea era a căpăta aer, să ies cu Brigada mea la luminiș unde puteam să fiu și de folos în loc să fiu expus a fi atacat hoștește în lături și în spate. Am lăsat paza coadei coloanei Escadronului de arier-gardă.

Focurile de tun erau ale bateriei ce se trimesese celor 2 escadroane de descoperire comandate de maiorul Olteanu Camil și cari fuseseră întărite cu un escadron, escadroane care la o oră după eșirea din defileu și ocuparea Pravecului înaintea gurii defileului, au fost atacate de aproape un batalion infanterie inamic care venea din spre Lozanne.

Escadroanele căpitanilor Stancov și Bălătescu se găseau în linie de luptă la liziera vest a satului Pravec, Escadronul căpitanului Răceanu puțin mai înapoi; Bateria luase pozițiune la vest de Pravec aproape de șosea.

Posturi de supraveghere se aflau spre Etropol.

În Orhania se găseau alte 2 batalioane de infanterie inamică.

Puțin după sosirea capului coloanei Brigadei mele la gura defileului, sunt chemat ca cu Brigada să fac urmărirea inamicului care nu a putut rezista focurilor trăgătorilor noștri și artileriei.

Toți ofițerii din Brigada 5-a pe lângă care trec îmi strigă *ura!* să faci o frumoasă șarge, și urmărire.

Scot și eu chipiul și strig *Trăiască România! după mine băieți!*

Decețiune! nu am mai văzut nici picior de Bulgar, se răspândiseră cu toții prin desișuri și înălțimile din prejur; din când în când se mai auzea câte un foc de pușcă.

În trecere se zăresc câteva cadavre de Bulgari pe lângă cursul apeii.

Se deschide o câmpie frământată după eșirea din defileu, șoseaua ia direcția spre vest către Lozanne și Orhania.

Urmez cu Brigada această șosea înconjurat de patrule.

La ora 6 detașez din Brigadă escadronul căpitanului Dăbuleanu a merge paralel cu capul coloanei Diviziei pe câmpia și micile ridicături din stânga șoselei și cu misiunea de a împrăști-o linie de trăgători contra grupurilor inamice din acea parte.

Aproape de ora 6¹⁵ mi se comunică de un căpitan dela Stat-Majorul Diviziei ca să descalec în luptă pe jos patru escadroane.

Am dat 2 escadroane din Regimentul 1 Călărași singurele ce mai rămăneau din acest regiment, căci escadronul căpitan Dăbuleanu se găsea deja pe stânga, iar escadronul căpitan Stancow rămăsese în urmă pentru a se aduna după lupta dela Pravec.

Am mai dat două escadroane din Regimentul 3 Călărași formând astfel 4 escadroane pentru lupta pe jos.

Un escadron din Regimentul 3 Călărași căpitan Miclescu l-am oprit ca rezervă călare; escadronul căpitan Răceanu se aduna după lupta dela Pravec și era în urmă.

Aceste două escadroane de descoperire au sosit mai în urmă.

În linia de trăgători erau Escadroanele căpitanilor Săvoiu și Strâmbeanu din Regimentul 1 Călărași și căpitanilor Dragomir și Popovici din Regimentul 3 Călărași.

Lt-Colonel Costescu era lângă linia de trăgători.

Linia de trăgători a fost desfășurată în regulă; oamenii înaintau întocmai ca pe câmpul de manevră; se auzea observațiile șefilor de grup ca oamenii să se rărească și să profite de accidente terenului.

La un moment dat când se făcea o consumație prea mare de cartușe și tuburile se grămădeau pe pământ un plutonier, bietul om se vede că mai plătise și altă dată lip-suri, se adresează căpitanului său: D-le Căpitan, *dar tuburile le strângem?* Negreșit căpitanul său a surâs, cum am surâs cu toții, însă aceasta dovedește că gloanțele inamice nu l'a făcut să-și piardă cumpătul cum nu și-au pierdut nimeni capul cu tot sbârâitul gloanțelor inamice ce treceau și prin firele telegrafice după marginea șoselei, după cum îmi afirma căpitanul Vișoreanu adjutantul meu, și nici nu se putea altfel când dela Comandantul Diviziei, cari a dat bunul exemplu, până la ultimul soldat cu toții pare că erau antrenați, fiecare dorind a merge tot înainte și cât mai iute.

Nu a trecut mult și a luat și artileria poziție pe o mică înălțime la stânga șoselei.

Negreșit inamicul nu a putut rezista mult timp și probabil a avut picioare iuți căci când am traversat satul Lozane, în apropierea căruia a avut loc această luptă, nici picior de inamic nu s'a mai văzut.

Rezultatul luptei a fost că am avut pe plutonierul Sâr-

bulescu din Regimentul 1 Călărași, rănit puțin mai înainte în satul Lozane cu ocaziunea unei recunoașteri dirijată de Căpitanul Micescu, și 4 cai răniți. Dacă nu am avut pierderi mai mari cauza a fost că tirul Bulgar era foarte rău dirijat, ofițerii au văzut cu binoclul cum parte din trăgătorii Bulgari— poate aceștia milițieni— trăgeau cu arma la șold.

După rapoartele patrulilor se pare că pierderile Bulgarilor au fost de 50 morți afară de răniți cari au putut fugi sau s'au ascuns prin case unde nu s'a făcut nici-o perchiziție.

Focurile Artileriei au mai aprins și câteva case în sat.

Pentru a intimida inamicul ce se retrăgea spre Orhanlia, artileria a mai tras câteva focuri, cari intenționat au fost regulate să explodeze la 500 metri înaintea orașului. S'a văzut îndată steaguri albe înaintea orașului și pe turnul ceasornicului din oraș.

Strâng Brigada și intrăm în Orhanlia. Suntem primiți de populațiune cu buchete de flori și surâsuri pe buze! Primarul și Sub-prefectul se întrec în amabilități; ambii garantează de liniștea populațiunii, însă nu garantează de aceea ce se va întâmpla la 3 kilometrii mai departe, adică la gura difileului de lângă Vracesș pe drumul ce duce la Sofia, unde sunt trupe regulate și cari păzesc intrarea difileului.

Mai adaugă că populația orașului Orhanlia a căutat să convingă pe acei ce ne-au atacat la Pravec și Lozane ca să nu facă aceasta, și că ei nu sunt vinovați de acest atac.

Li se comunică că nu se va lua nicio măsură de represiune contra populației dacă nu este agresivă; însă trebuie să predea armele și munițiile ce au asupra lor.

Regimentele intră în cantonament fiecare în sectorul său, artileria în mijlocul pieței orașului.

Se așează posturi exterioare de fiecare Regiment. Re-

gimentul 9 Călărași este trimis înainte la gura defileului la Vranceș în avan-posturi.

Pionierii Regimentului 3 Călărași sunt trimiși a distruge linia telegrafică către Sofia.

Ni se afirmă că ar fi 2000—3000 oameni de trupă regulată care apără gura defileului; parte din locuitori spun că ar fi două Regimente de Infanterie. Fiind deja întunec este greu a se afla adevărul pentru moment.

La 8 seara văd sosind în piața orașului un mare grup de Bulgari înarmați sosind în ordine sub comanda unui șef. Le fac semn să se oprească, precum și de a arunca armele jos; execută imediat acest ordin; chem soldați din escradonul cel mai apropiat din Regimentul 1 Călărași pentru a-i păzi și a strânge armele și munițiunile ce aveau asupra lor.

Erea o adunătură de vreo 200 milițieni și armată regulată, înarmați cu puști Krinka, Manlicher și cu 150—200 cartușe de fiecare om, pe lângă—cuțite, brice și efecte de mare echipament.

Mulți aveau figuri sinistre, care dedeau măsura de ce ar fi fost capabili acești oameni în cazul când vreun luptător de ai noștri ar fi căzut în mâinile lor. O bună parte din ei știu bine Românește, astfel că operațiunea desarmărei merge iute.

Toți aceștia, precum și alții cari au sosit în urma au fost închiși în localul poliției locale sub paza santinelelor noastre.

În tot cursul serei posturile noastre au pus mâna pe diferiți milițieni ce soseau în Orhanian, precum și pe diferite munițiuni ce soseau chiar în cărucioare pe două roate. Aceasta ne face convingerea că mulți din cei ce soseau încă nu erau puși în cunoștință de sosirea neașteptată a noastră.

Ni s'a spus, din diferite părți, că în Orhanlia urma să se mobilizeze 5000 de oameni până a 2-a zi, și cari urmau să fie trimiși a apăra defileul întâi al Balcanilor, defileul trecut de Divizia noastră în acea zi. Cu siguranță dacă treceam Dunărea cu o zi mai târziu, trecerea acestui defileu nu se făcea așa ușor și am fi avut mari pierderi.

Aci este cazul a reaminti de necesitatea de a se atașa Cavaleriei și infanterie când se prevede trecerea de defileuri și puncte dificile. O companie de cicliști, dacă nu un Batalion Infanterie ar fi fost de mare folos Diviziei noastre, astfel după cum se atașează de obicei la manevre, căci nimic nu ne îndreptățește a crede că defileurile nu ar fi fost apărate; mergeam la necunoscut.

Lipsa de un sprijin al Infanteriei s'a simțit atât în noaptea 1-a când Divizia se afla la 100 km. departe de armată cât și în cele două zile următoare când Divizia era cu totul izolată și lipsită de baionete după cum ar trebui să fie dotată cavaleria.

Mersul Diviziei noastre a fost repede este adevărat și Infanteria nu ar fi putut urma de aproape pe jos, cavaleria, însă cu mijloacele de care dispune astăzi țara, această infanterie putea să se ție de urmele cavaleriei.

În țară se găsesc peste 4.000 de automobile. Dacă s'ar rechiziționa pentru câteva zile numai și pentru astfel de cazuri 150—200 automobile, cari ar transporta chiar numai câte 5 infanteriști de fiecare automobil, această coloană ar putea prin sărituri, urma de aproape cavaleria, care ar întrebuința-o fie a ajuta la zdrobirea obstacolelor ce ar întâmpina, fie ca punct de sprijin înapoi, fie cu o parte a proteja Trenurile Regimentare cari de multe ori pot rămâne zile întregi înapoi după cum s'a întâmplat în actuala campanie cu trenul Regimentar al Diviziei.

Este un fapt constatat dar, ca marșul Diviziei 2-a ca-

valerie prin iuteala cu care a înaintat a dezorganizat concentrarea spre Sofia a trupelor și milițienilor ce se transportau cu calea ferată din spre Târnova-Plevna precum și a concentrării a peste 5000 milițieni și trupă regulată la Orhanlia.

Impiedecarea acestei concentrări a înlăturat rezistența ce Bulgarii puteau opune atât marșului Diviziei noastre cât și armatei noastre, rezistență ce de sigur nu putea fi de multă durată, dar care totuși, ar fi fost în stare a produce pierderi mari printre rândurile luptătorilor noștri.

Am aflat mai târziu că a 2-a zi când Căpitanul Candiani trimise cu automobilul cu raportul Diviziei asupra acțiunii Diviziei din această zi, ar fi spus ofițerilor dela Marele Cartier că Divizia a intrat în Orhanlia, a fost rectificat : vrei să spui că sunteți în direcțiunea Orhanliei ! nu puteau admite ca a 3-a zi de marș Divizia să fi putut ajunge la Orhanlia.

O bucurie generală a cuprins întreg cuartierul ; stăpânirea Orhanliei, punct strategic important, la 60 km. de Sofia și unde convergeau multe drumuri importante, era de o nespusă importanță pentru desfășurarea ulterioară a evenimentelor și pentru desfășurarea strategică a armatei noastre.

Deși autoritățile au afirmat că răspund de liniștea populațiunei, ne convingem din atitudinea diferiților locuitori, că ne sunt ostili ; un Bulgar chiar trage cu revolverul într'un soldat care se mărginește a-l prinde numai, pe când putea să-l culce jos cu un foc de carabină, aceea ce cu siguranță ar fi făcut Bulgarul dacă era în locul soldatului.

Se dovedește că acest Bulgar de și îmbrăcat civil, este furier al unei companii, căci s'a găsit asupra sa pecetia companiei și cheile magaziei.

Un popă făcea propagandă printre locuitori; făcându-se perchiziție la casa sa, se găsesc arme și munițiuni ascunse; mi se aduce acest popă, pe care'l trimet la cuartierul Diviziei.

Un bătrân turc care preda arma spune plângând căpitanului Tacu că este silit să declare că peste noapte este cuvânt de ordine ca trupa noastră să fie atacată fără veste prin curți de 1500 comitagii; din altă parte ni se spune că deja se cunoaște numele Generalilor și Colonelilor precum și cuartierul unde locuiesc, și că vor fi cei dintâi atacați.

Poate că se exagera asupra intențiunilor ostile ale populațiunei, însă cum populațiunea nu se grăbea a depune armele și nici autoritățile nu interveneau în mod sincer la acestea, s'a hotărât ca Divizia să iasă din oraș.

La ora 12 noaptea eșim liniștiți din oraș, după ce s'a avertizat autoritățile că dacă vom fi atacați se va bombarda orașul, măsură drastică pe care nu o doream nici noi să o întrebuițăm.

Eșirea noastră din oraș a impresionat adânc populațiunea, o mare îngrijorare îi cuprinsese, se temeau tare de vre-o represiune.

Gazda maiorului Kintescu, ce zicea că este Româncă din Macedonia, ținea să sărute mâinile maiorului rugându-l să intervieve să nu se dea foc orașului! Negreșit maiorul a liniștit-o asigurând'o că nu trece prin capul nimănu-i a întrebuița astfel de mijloace extreme, și că speră că nici populațiunea nu se va deda la acte cari vor reclama represiune.

Bivuacul Diviziei a fost așezat pe o livadă frumoasă la 1 kilometru depărtare de oraș, așezându-se posturi exterioare.

Regimentele au stat rărîte fiecare în coloană de Regiment, artileria alături, caii au stat toată noaptea cu în-

tregul harnașament pe ei, iar oamenii cu tot echipamentul și în repaus la capetele cailor; ofițerii fiecare la unitățile lor.

Nu s'a dormit în această noapte, mai cu seamă că până în zorii zilei s'au auzit împușcături la avant-posturi. De altfel și în nopțile următoare tot astfel s'a veghiat, atât caii cât și oamenii dormiau ziua.

A doua zi am aflat că Regimentul 9 Călărași ce se afla în avant-posturi a avut 1 om împușcat și 4 cai răniți.

7 Iulie.—Sunt aduși 15 soldați Bulgari prizonieri cari s'au predat cu arme și munițiuni avant-posturilor ridicând steag alb: sunt din Regimentul 5 Rusciuc.

Se aduc adunate dela populație 200 arme și mai târziu 60 lăzi cu 90.000 cartușe cari se distrug cu ajutorul dinamitei, de oarece nefiind mijloace de a se transporta în țară rămâne un impediment pentru Divizie în caz de deplasare.

Pe la amiază mai sosesc 50 soldați și gradați prizonieri, între cari mulți sunt decorați cu frumoase decorații. Foarte mulți știu românește, de oarece au muncit prin România și toți își manifestă pe față bucuria că au scăpat în fine de osteneli predându-se Românilor.

Ne mai spun că sunt alți 200—300 soldați în interiorul defileului cari ar fi dispuși să se predea însă se tem să nu fie denunțați de câțiva încăpăținați.

Aflăm încă, că căpitanul și sublocotenentul lor au fugit peste noapte, iar un maior fugise mai înainte.

Soldații Bulgari fac o bună impresiune, sunt bine îmbrăcați, fiecare are pâinea în dășag.

Pe la ora 3 dimineața a fost trimis dela avant-posturi un sublocotenent Bulgar parlamentar, în scopul de a convinge pe comandantul Diviziei a nu căuta să mai forțeze și acest al 2-lea defileu de oarece guvernul Bulgar și

guvernul Român sunt în bune tratative de împăcare, și cum ei *au ordin să reziste* ar fi o vărsare de sânge de prisos.

Iată dar cum pe de o parte în mod public se spunea că armata Bulgară are ordin să se retragă în fața trupelor române și acestea de sigur de nevoie, pe de alta cei-ce erau în fața trupelor noastre aveau ordin să reziste, pecăt vor putea bine-înțeles; era și aceasta în orice caz o strategie de intimidare.

Păcat că nu am avut un Batalion Infanterie cu noi că puteam forța și acest al 2-lea defileu în chiar a 2-a zi cu toată marea depărtare ce eram de armata noastră; dată fiind însă situațiunea neobișnuită din această campanie se putea încerca și această îndrăzneță încercare.

I s'a răspuns ofițerului parlamentar astfel cum trebuia.

Regimentul 11 Roșiori schimbă la ora 12 Regimentul 9 Călărași în serviciul de avant-posturi. Are ordin să atace defileul pentru a pune mâna pe cei ce apără gura defileului. Se aud focuri la defileu. Rezultatul este: un mort și un rănit dela Regimentul 11 Roșiori; 2 morți de la Bulgari.

În după amiaza zilei se aduc armele și munițiunile găsite în magaziiile Regimentului de Infanterie din Orhania.

Escadronul Căpitan Săvoiu este trimis a ocupa Etropolul pentru a preveni o întoarcere a inamicului prin defileul Zlatița-Etropol. Are misiune și de a trimete diferite recunoașteri spre Haraba Konak-Zlatița, și alte direcțiuni. Multe din aceste recunoașteri au fost primite cu focuri.

Atât din cele văzute de recunoașteri cât și din cele spuse de prizonieri și locuitori, rezultă că inamicul avea oarecari forțe la Pirdop și Zlatița, cu cari avea intențiunea a întoarce pozițiunea pe la Etropol.

8 Iulie.—Trenurile Regimentare ale Diviziei sunt ră-

mase la Ablanița din ziua de 6 Iulie pentru motive de ordin tactic. Comandantul Diviziei hotărăște ca să rămână pe loc.

Trupa este hrănită cu alimente ce se cumpără din oraș, iar pentru cai s'a cumpărat recolta de fân și ovăz verde după 20 hectare teren ce învecinește bivuacul, și cu un preț, cu care s'ar fi putut cumpăra chiar terenul.

Pe la ora 5 dimineața, 1500 turci, prizonieri ai Bulgarilor, aduc cu spinarea în lăzi peste 300.000 cărtușe de război. La trecerea pe lângă bivuacul nostru izbucnesc în urale, strigând: trăiască România liberatoare; bieții oameni, la auzul bubuitului tunului în văile Orhaniei tresăltaseră de bucurie, presimțind schimbarea în bine a soartei lor.

Cartușele se distrug, dându-li-se foc cu petrol într'o groapă adâncă, unde clocotesc ca într'un cazan; gloanțele nu cad mai departe de 20 metri.

Spectacolul este măreț și înfiorător mai ales noaptea.

A 2-a zi se mai aduc cartușe cu carele, cartușe ce se distrug tot cu petrol: peste $\frac{1}{2}$ milion cartușe au fost distruse în acest mod.

Se mai aduc arme și munițiuni; se mai predau și soldați Bulgari; într'un grup de 10 soldați, cari se predau, unul spune: suntem 9 soldați și un Bulgar! cei nouă inși cari-și ziceau soldații erau Români din Samovit.

Escadronul Căpitanului Săvoiu trimete prizonier pe Sublocotenentul Bulgar Mileff prins de Locotenentul Pamfil aproape de Haraba-Konak pe vârful muntelui, ofițer care la vederea neașteptată a patrului noastre a ridicat mâinile în sus strigând: officier! officier!! ofițerul avea cu el haine civile pentru a se putea deghiza la nevoie.

La interogatoriu ce i s'a luat a declarat că este trimis de Marele Stat-Major Bulgar din Sofia prin Haraba-Konak cu misiunea de a urma creasta munților Balcanici,

în direcțiunea Teteven, recunoscând și raportând forțele și direcțiunile coloanelor Române din această parte.

A mai declarat că a fost adus până la Haraba-Konak de un Colonel de Stat-Major cu un automobil, împreună cu alți 3 ofițeri având aceeași misiune pe alte direcțiuni.

Din cele ce știe, arată că intenția Statului major Bulgar era ca să înainteze cât mai repede trupe prin defileul Etropol pentru a surprinde și tăia retragerea Diviziei noastre de cavalerie, și că în orice caz nu se adăstau ca Armata Română să fie așa înaintată.

Toate știrile primite dela diferitele recunoașteri, confirmă părerea că Haraba-Konak este ocupat de 2 Batalioane Infanterie, 2 Escadroane și se zice și de 8 tunuri.

Regimentul 1 Călărași schimbă Regimentul 11 Roșiori în avanposturi. Acest Regiment reușește până a 2-a zi a împinge recunoașterile până la 7 kilometri în defileu; mai reușește a goni în interiorul defileului diferite posturi Bulgare, luându-le armele.

Se mai predau soldați cari se trimet la bivouacul Diviziei.

Pe la ora 11 dimineața sosește o delegație de 5 turci din cei 1500 prizonieri, pentru a se ruga ca toți prizonierii să fie trimiși în România, unde vor munci cu plăcere la munca câmpului. Comandantul Diviziei neputându-i primi, întâmplător trecând pe lângă ei și auzindu-le doleanțele, spun interpretului turc, un brigadier turc din Regimentul 9 Călărași, să le comunice că cu mare plăcere le-am satisface dorința însă nu avem nici-o instrucțiune dela guvernul nostru în această privință, că se va raporta asupra cazului lor, și că cu siguranță li se va îndeplini dorința lor.

La ora 12 mă duc să inspectez avantposturile, și să anunț în acelaș timp că spre seară sosește din direcția Vratza Brigada 1-a Infanterie; aceasta ca măsură de precauțiune, să știe că sunt trupe amice.

Sosesc la ora 1 după amiazi cu automobilul d-l Ionel Brătianu căpitan de rezervă, d-nii Duca, Țăranu, Emil Petrescu, Niculescu, maior Dabija, cari își exprimau satisfacțiunea pentru ocuparea Orhaniei în așa scurt timp de către Divizia 2-a cavalerie.

După vizitarea liniei avantposturilor ne oprim cu toții în oraș la magazinul unui Român Macedonean, unde cuu-părăm cărți poștale și diferite obiecte ca amintire. Pe la ora 3 după amiazi, vizitatorii se înapoiază.

Brigada 1 Infanterie bivuachează la Novacene, Nord de Orhania.

Peste noapte se aud focuri repetate la avant-posturi.

9 Iulie.—La ora 5 dimineța trece pe lângă bivua-cul nostru convoiul celor 1500 turci prizonieri având în frunte un steag alb cu o semilună strigând ura, să trăiască România; merg în țară sub conducerea unui brigadier și 4 soldați turci din Regimentul 9 Călărași.

Acești nenorociți spun că erau hrăniți numai cu o jumătate pâine pe zi; unii sunt desculți, alții cu hainele rupte, mulți sunt șchiopi și alții bătrâni au peste 60 ani.

Sosește Generalul Cottescu comandantul Corpului I Armată care este hotărît a dispune forțarea defileului cu infanteria Diviziei 1-a. Regimentul 3 Călărași care schimbase Regimentul 1 Călărași în avant-posturi, este schimbat la rândul său spre sară de către Infanterie.

La 9 seara, comitagii trag focuri asupra bivuacului Diviziei; posturile exterioare răspund; focurile încetează.

Peste noapte se aud din nou focuri la avantposturi.

10 Iulie. — În dimineța zilei Infanteria pătrunde în interiorul defileului împreună cu artileria.

Regimentul 10 Călărași, care este sosit din seara de 9 Iulie este trimis la Etropol ca să întoarcă defileul pe la Zlatița. I se pune la dispoziție și Escadronul 4 din Regimentul 1 Călărași care se găsește deja la Etropol.

La ora 1 după amiază Divizia 2-a Cavalerie având în cap Brigada 4-a începe trecerea defileului Orhaniei spre Sofia.

Aproape de ieșirea defileului în vârful muntelui la stânga se vede o veche întărire turcească cari ar fi putut bate bine drumul ce urmam.

Drumul merge în urmă suind o pantă repede, pietroasă; la ieșirea din defileu în stânga se vede reduta turcească Haraba-Konak cu monumentul lui Gurco.

Găsim în vârful muntelui Infanteria ce străbătuse defileul și care nu a întâmpinat nicio rezistență.

Aflăm că și aci s'a întrebuințat strategema cu intimidarea; un parlamentar ar fi spus că nu este bine să mai înainteze trupele Române de oarece trupa ce ocupă ieșirea defileului este hotărâtă să reziste și că este de prisos vărsare de sânge.

Mai în urmă Colonelul Bulgar Stancioff fost atașat militar la București și fost camarad de liceu în Craiova cu Generalul Gărdescu, intervine la Generalul Gărdescu a numai înainta de oarece s'a semnat protocolul păcii, etc.

Generalul Gărdescu i-a răspuns prea bine că primește instrucțiuni din 'napoi iar nu din 'nainte.

Colonelul Sancioff s'a înapoiat frumos la Sofia cu automobilul cu care venise, fiind tratat mai mult decât prietenește căci a trecut nelegat la ochi printre rândurile armatei noastre.

Dela Haraba-Konak șoseaua scobară o pantă lungă, șoseaua este pietroasă, care prăpădește picioarele cailor. Panorama este foarte frumoasă, munții încadrează o vale patrată, acoperită cu recoltă și fânețuri iar în fund se văd seria de munți Vitoș la Sudul Sofiei.

Trecem de Infanterie și continuăm drumul spre Sofia pe o șosea bine întreținută.

Formăm bivuacul lângă un pârâu limpede la 32 kilo-

metri depărtare de Sofia. Avant-posturile sunt date de un Batalion din Regimentul 31 Calafat care este pus la dispoziția Diviziei de Cavalerie. Din creasta ocupată de santinele se vede valea Sofiei unde în depărtare se găsește chiar capitala Bulgariei. Se așează posturi exterioare împrejurul bivuacului.

Înainte de a însera începe o ploaie torențială care udă cu desăvârșire harnașamentul cailor și oamenii. Toată lumea a stat în noroi până a 2-a zi.

Se trimite în recunoaștere pe valea Iskerului către Sofia locotenentul Margaritopol din Regimentul 3 Călărași cu 20 călăreți. A fost primit cu focuri la 12 kilometri de Sofia din trei diferite direcțiuni pe unde a încercat să străbată; s'a înapoiat cu 2 cai răniți.

Am văzut mai în tot timpul nopții lumina reflectoarelor dela forturile Sofiei.

Caii și în această zi s'au hrănit cu furagii găsite pe câmp, cari s'au plătit a 2-a zi. Oamenii au consumat hrana avută asupra lor.

Trenurile regimentare nu au putut să ne ajungă din cauza depărtării și a diferitelor trăsuri militare cari toate trebuiau a urma singurul drum ce străbătea defileul.

11 Iulie.— Sosește Înaltul ordin de a nu se mai înainta. Divizia urmează a schimba bivuacul înapoi la 7 kilometri lângă Dolni-Kamarci. Se bivuachează pe câmpie aproape de un pârâu. Sosesc bucătăriile de campanie în căruțe; pot oamenii să mănânce supă caldă și pesmeți.

Se comandă pâini la locuitorii din Dolni-Kamarci.

Aflăm de încheerea armistițiului și de începerea tratativelor de pace.

12 Iulie.— Marș spre Zlatița. Dela Dolni-Kamarci suim o coastă lungă până în vârful muntelui Teliș; drum greu mai cu seamă pentru artilerie; descălecăm de mai multe ori; scoborâșul muntelui este și mai greu.

Peisagiul este foarte frumos, o vale lungă și îngustă înconjurată de munți înalți; are mare asemănare cu văile din Elveția.

Munții spre Sud sunt acoperiți cu păduri destul de tinere și rare; munții dela stânga mai înalți, sunt mai mult golași și stâncoși. În stânga satul Mircovo lipit de coasta muntelui, se prezintă foarte bine cu acoperișul caselor de olane roșii; se aseamănă cu satele din Italia.

Trecem pe lângă grâne frumoase cari se secără numai de femei, și cari nu se mai sfiesc de loc la trecerea noastră; se vede că în toată Bulgaria se aflase de modul civilizat cum ne purtăm cu populațiunea. Suim coasta Tausau-Tepe; din deal priveliștea este încântătoare; un peisagiu pitoresc ca în Bavaria, o vale lungă între munți înalți, cu tarlale regulate de grâne și alte plante și cu arbori prin tarlale.

Șoseaua ce urmăm este o șosea prea bine întreținută.

Traversăm orașelul Zlatița, rău întreținut ca toate centrele cari se numesc în Bulgaria orașele, cu cel mult 10 case mai bune, restul sat. Nici-un pavagiu, nici-un trotuar; apă bună și abondentă însă ce curge dela munte,

Se formează bivuacul dincolo de Zlatița. Din cauza unei ploi torențiale însă suntem siliți a intra în cantonament în Zlatița unde cel puțin oamenii pot avea un oarecare adăpost pe prispele caselor. Numai o parte din caii ofițerești și de trupă pot găsi locuri sub șoproane.

Suntem primiți bine de gazdele noastre. Gazda unde stăm 5 ofițeri, ne spune că este încântată de modul cum se poartă ofițerii Români, că avem mâncarea noastră, că nu suntem pretențioși ca ofițerii Bulgari, cari le cere răstit a le da mâncare bună pe care nu o plătește; mai spune că un doctor cu grad mare l'a amenințat că-i taie gâtul dacă mai pretinde bani pe mâncare.

Sosește în fine și trenul Regimentar care nu l'am văzut dela Lukovitz.

Toate alimentele și furagele se cumpără din Zlatița cu bani gata; negustorii și locuitorii profită de modul larg cum plătim și-și măresc pretențiunile până la nerușinare; se găsesc chiar jălbari cari provoacă lumea să reclame despăgubiri, fie că un cal scăpat a călcat câteva flori în curte, fie că un cal legat a rupt un stobor etc. etc. Se vede că acești oameni nu merită să se poarte cineva bine cu ei; suntem exagerați în menajarea acestor oameni.

13 Iulie — 14 Iulie.—Aflăm că cererile României au fost admise de guvernul Bulgar; că coloanele armatei Române au trebuit a fi retrase puțin din cauza probabilității unei revoluții la Sofia.

15 Iulie.—La ora 1 după amiazi Divizia pornește la Pirdop un orașel la 3 kilometri depărtare la est de Zlatița, pentru a lăsa Zlatița la dispoziția Diviziei 7-a Infanterie care urmează să sosească.

În locul Regimentului 11 Roșiori cari a trecut sub ordinele Corpului său de Armată s'a pus la dispoziția Diviziei Regimentul 4 Călărași sub ordinele Colonelului Lupu.

Regimentul a fost trimis la Panagiuriște la sud de Pirdop către Filipopole și de unde s'au trimis recunoașteri către Filipopole și linia ferată Sofia—Filipopole.

Acest Regiment a fost trimis aci și din punctul de vedere al bunului trai al oamenilor căci în acest orașel se găsea o moară de unde se aducea făină necesară fabricării pâinei în Pirdop. În Panagiuriște se găsește și o mare fabrică Americană de covoare unde se găsesc covoare până la 20.000—30.000 lei bucata; Covoarele se exportează direct la New-Yorck.

Pirdop la poalele Balcanilor, este un orașel ceva mai bine ca Zlatița, însă afară de câteva case mai bune în piață, restul sunt case vechi turcești de paiantă și pământ bătut; nu este nici un pavagiu. Puținele prăvălii ce sunt, stau

închise, o singură cafenea, cea mai bună, este deschisă, cafenea ce este mai prejos de cârciumile dela mahalalele oraşelor noastre, unde vin Bulgari în şalvari şi foarte puţini îmbrăcaţi Europeneşte.

Societatea Bulgărească diferă foarte mult de aceea a noastră; sunt oameni sobrii, fără pretenţii; de exemplu Domnişoara din Zlatiţa, care ştie franţuzeşte, merge şi aduce apă cu găleata dela ceşmeaua din piaţa oraşului; Soţia unui maior, care este la război, vine la cuptor în papuci cu blana cu pâini în spinare, pentru a o da să se coacă; nu are ordonanţă căci toţi sunt la război; un soldat Român care sta în gazdă la această damă, galant, îi ia blana cu pâini, şi i-o aduce acasă.

Toată lumea face politică, descoase toate actele miniştrilor şi în special pe Danew l'ar sfâşia.

Avem un aer admirabil în Pirdop, care este considerat ca staţiune climaterică; pârâuri limpezi străbat oraşul; admirabilă apă de bău. Aerul acesta şi apa curată ne fereşte de a avea boli şi chiar holeră, care din nenorocire s'a ivit de câteva zile în armată.

Din trupa noastră prea puţini prezintă simptome suspecte, pe cari doctorii îi evacuează la spitalul de izolaţi de lângă Pirdop, unde se aduc bolnavii din Corpul 4 Armată; noi însă suntem convinşi că nu au decât un fel de holerină datorită mâncării excesive de corcoduşe, care sunt în abundenţă prin locurile pe unde am trecut, astfel că se poate numi ţara corcoduşelor.

Cu toate ordinele severe ce se dădeau, soldaţii continuau a mânca corcoduşe, cari se aflau în toate curţile.

Toţi izolaţii au revenit mai târziu la Regimente, constatându-se că nu au avut holeră.

Şi în Pirdop multe case cu doliu la porţi; mai în fiecare casă femeile plâng câte un copil, un frate, un soţ, mort în război.

16 Iulie.—Jurnale Bulgărești ce sosesc în Pirdop laudă atitudinea armatei Române care este mai pre sus de orice laudă de felul cum se conduce cu populația civilă.

17 Iulie.—Vizităm unica biserică din orașel. Ca mai toate bisericile vechi din Bulgaria, este construită jumătate în subsol, iar restul este ridicat după eliberarea Bulgariei; nu era voie în timpul turcilor a se vedea biserică Bulgărească peste zidul de incintă. Le-a răsplătit și Bulgarii în urmă, căci cel puțin pe unde am trecut nu am văzut geamie, cari mai toate au fost transformate în biserici creștine sau li s'a dat altă întrebuințare. Minarete în orice caz nu s'au văzut de loc.

Tâmpla bisericei este sculptată în Macedonia, destul de bine lucrată.

Locotenentul Mărgăritopol este trimis în recunoaștere cu 15 călăreți spre Carlovo pentru a studia localitățile din punctul de vedere al bunului trai; regiunea este foarte săracă, nu se poate hrăni Divizia.

Ofițerul a văzut la Carlovo aproape 4.000 prizonieri turci cari erau ținuti prin pivnițe într'o mizerie cumplită; li se da o pâine la două zile.

A mai văzut aci și răniți Bulgari din războiul recent cu Serbii, foarte rău îngrijiți; aceiași vată se întorcea și pe cealaltă parte. Lipsă de instrumente chirurgicale, lipsă de medicamente, un singur doctor civil.

S'au mai trimes și alte recunoașteri de ofițeri pentru recunoașterea drumului ce trece prin pasul Troian; s'a găsit cu totul impracticabil pentru trăsuri.

Dela posturile exterioare se aduc zilnic grupuri de soldați Bulgari fugari dela Kirkilise și Adrianopol. Toți aceștia sunt lăsați a-și continua drumul spre casele lor, așa spun ei cel puțin; sunt convinși că mulți merg la Sofia.

Aflăm că delegații păcii sunt întruniți de trei zile la București.

Ducem mare lipsă de știri din țară; căpătăm câte un jurnal vechiu dela ofițerii ce vin dela Marele Cuartier.

19 Iulie. — Vizităm împreună cu D-nu Tzigara-Samurcaș ruinile mănăstirii Sfântul Ilie ce se găsesc la poalele Balcanilor la 4 km. est de Pirdop. Nu mai sunt decât puține resturi ale unei vechi biserici Bizantine din secolul XIII; interesante bolți și ziduri groase.

20 Iulie — 23 Iulie. — Regimentele continuă a face instrucție dimineța cu aplicațiuni asupra serviciului în campanie, iar după amiazi în fiecare zi curățenie și dezinfectare prin cantonamente.

24 Iulie. — Escursiune cu automobilul în valea vestită a trandafirilor, la Rahamanlare prin Clisura. Dela est de Clisura începe o splendidă vale lungă frământată către Carlovo, între munți înalți; o pozițiune încântătoare din dealul Clisurei.

Hotărît Bulgaria este o țară frumoasă, cu pozițiuni pitorești; cu începere dela regiunea dealurilor în schimb aceste pozițiuni frumoase nu produc mare lucru, dovadă starea înapoiată a orașelelor și a satelor. Sunt țărani Bulgari cari au fost în România, și cari spun că preferă 4 pogoane pământ Românesc, în locul a 100 pogoane din Bulgaria din regiunea Pirdopului unde au mai fiecare atâtea pogoane.

Așa zisul drum dela Lojane spre Clisura este foarte rău, trăsurile aproape nu pot trece; pe alocurea ar trebui ridicate cu brațele; aproape tot drumul este acoperit cu blocuri mari de piatră, pe care automobilul excelent al căpitanului Tărtășescu le abordează și le trece; podețe lipsesc peste pâriuri. În apropiere de Rahamanlare drumul devine bun.

Trecem printre plantații de trandafiri, al căror lemn exala deja un miros plăcut.

Trandafirii sunt plantați în rânduri regulate la 1.20 depărtare, sunt bine îngrijiți.

În Rahamanlare unde se găsesc 400 familii turcești este o fabrică Americană-Franceză pentru distilarea esenței de trandafiri, esență ce se vinde cu 4000 — 6000 lei kilogramul.

Fiecare cumpărăm mici flacoane cu esență.

Legenda spune că un Sultan trecând prin secolul al XVII prin valea Cazanlâcului a fost primit de populațiune cu aruncare de petale de roze ; a fost atât de impresionat de această primire, că a dat ordin ca populațiunea care se îndeletnicește cu cultivarea trandafirilor, să fie scutită a mai plăti bir. De atunci se datorește întinderea cultivei trandafirilor în toată valea Cazanlâcului.

25 Iulie.—Marș dela Pirdop prin defileul Etropol la Han-Brusen.

Dela Zlatița, șoseaua care este foarte bine întreținută intră în defileul Balcanilor ; sunt numeroase zig-zaguri până în vârful muntelui la 1.000 metri altitudine ; pozițiunile sunt admirabile ; întâlnim ciobani Țințari din Macedonia cari vorbesc românește și cari au numeroase turme de oi prin munți.

Șoseaua devine mai puțin bună la scoboriș spre Etropol ; pe alocurea este chiar foarte rea ; trecem prin o pădure foarte frumoasă de fagi seculari. Scoborim întreaga pantă numai pe jos.

Trecem prin Etropol, un sat în stare destul de rea ; aci găsim Cuartierul Corpului 4 Armată și al Diviziei 8-a. trecem pe lângă trupe de Infanterie, Artilerie și Coloane de munițiuni ; o parte din bivuacuri sunt așezate pe dealuri ; bivuacurile se schimbă des din cauza epidemiei de holeră. Trecem pe lângă case părăsite cu firma *holera*.

Seara la 5 bivuacăm pe o pajiște frumoasă pe malul Jsterului, în apropiere de Han-Brusen.

Trenurile regimentare nu ne-au putut ajunge din cauza drumului rău din defileu. Trupa are mâncare asupra sa.

26 Iulie. — Marș dela Han-Brusen la Tursky-Izvor. Șoseaua este bună; la Tursky-Izvor se găsește o pepinieră de pomi roditori, însă este rău îngrijită, probabil din lipsa de brațe.

Trecem Vidul, un râu cu apă limpede unde adăpăm caii; peste râu este un pod bun de fier.

Bivuacăm la 5 kilometri de Tursky-Izvor la umbra unor arbori frumoși.

Sosesc bucătăriile de campanie și mai târziu și Trenurile regimentare.

27 Iulie. — Marș dela Tursky-Izvor la Lovcea. Șoseaua este bună și bine întreținută. Sistemul șoselelor Bulgare s'ar putea adopta și la noi, cel puțin în regiunea de munte unde este piatră multă. Pe o lărgime de 4 metri se așează bolovani de piatră; deasupra pietriș cioplit și nisip, care se bate cu compresorul cu aburi sau de piatră. Lăturile neînpietrite de 1½ metru rămâne ca un fel tro-tuar, bun pentru copitele cailor și chiar pentru căruțe pe timp uscat.

Suntem în regiunea dealurilor mari, unde în așa zi-sele văi terenul este foarte frământat.

Pe alocurea grâu și porumb, restul pășune. La parte din casele de prin sate lipsesc ușile și ferestrele; se vede că este o tradiție la Bulgari a lua la fugă pe lângă obiectele de mobilier și tot ce se poate ridica.

La ora 1½ scoborim spre Lovcea, care se află pe valea râului Osma, un râu turbure.

Imprejurimile orașului sunt frumoase, se văd pe dealuri urmele redutelor din timpul războiului din 1877.

Lovcea, înfine mai are aerul unui orașel, cu casele sale mai ridicate și curățite; are și câteva clădiri mai mari.

Peste râul Osma se găsește un vechiu pod de lemn turcesc pitoresc, acoperit, și cu bazaruri în rea stare.

Spre Troian orașul devine pitoresc; pe malul drept al râului este vechiul cartier turcesc cu case pitorești etajate în amfiteatru pe coasta muntelui stâncos.

O singură stradă pavată rău cu bolovani, restul șosele; nici un trotuar. Se vede că Bulgarii nu s'au gândit la nimic alt de când s'au eliberat de sub jugul turcesc, decât a-și cumpăra arme și iar arme, cari au în profusiune, fiecare țaran având Krinka sau Manlicherul său.

Bivuacăm la marginea Nord a Lovcei pe terenul de exerciții al Regimentului de Infanterie Bulgar, lângă tabăra lor de instrucție.

28 Iulie—29 Iulie.—Aflăm și noi din jurnale de încheerea păcii.

30 Iulie.—Marș dela Lovcea la Pelișat, unde bivuacăm pe locul unde a bivuacat la 1877 o divizie de cavalerie Rusească.

După amiazi excursiune cu automobilul la Poradim—Grivitza—Plevna.

La Poradim am vizitat casa unde a locuit Țarul Rusiei la 1877. Există în casă un muzeu cu uniforme Rusești din acel timp, patul de lagăr, o șea, etc. ce a servit Țarului; fotografii ale ofițerilor morți etc. Casa este înconjurată de o grădină bine întreținută și unde se găsesc în mod decorativ tunuri de asediu.

Vizităm și casa unde a locuit M. S. Regele în 1877; o casă mică de tot, a cărei reproducție se găsește în Parcul Expoziției din București, având alături o casă mare care servă de muzeu.

În muzeu se găsesc uniforme Române din timpul războiului, mobilierul M. S. Regelui, fotografiile ofițerilor morți, plăci cu inscripții, etc.

O grădină bine întreținută înconjoară aceste case. La poartă grilaj de arme și săbii, drapele tricolore.

Lângă satul Grivița, vizităm capela Română. Este o frumoasă capelă, bine întreținută. Custodele este un veteran; ne spune că trăește rău cu Bulgarii, cari nu văd cu ochi buni această capelă; zic: *că ce le trebuie lor ca pela Română!* deși veteranul le spune că oasele din cripta capelei i-a desrobit pe ei.

În criptă se găsesc oasele îngăurite de gloanțe și șrapnele ale luptătorilor Români morți la asaltul redutei Grivița. Sunt bine aranjate și îngrijite în vitrine aceste moaște sfinte ale eroilor dela 1877.

Vizităm în urmă Plevna. Este primul oraș din Bulgaria care se prezintă mai bine; cel puțin are o stradă principală, pavată destul de rău ce este drept, însă cu câteva clădiri cari dă stradei aspectul unui oraș. Mahalalele însă sunt rău întreținute, gropi și noroi de ajuns.

Vizităm capela Rusească din centrul orașului.

Capela este foarte impunătoare, o frumoasă clădire. Pe fețele laterale exterioare ale capelei sunt două tabele de marmoră gris unde sunt săpate numele ofițerilor Ruși morți împrejurul Plevnei și numărul soldaților Ruși morți, pe Regimente. Pe mai mult de jumătatea uneia din aceste tabele este scris *România*, iar mai jos numele ofițerilor Români și ^{numărul} soldaților Români pe Regimentele ce au luat parte la luptă, morți împrejurul Plevnei.

Numărul lor se ridică la mai mult de 2000.

În cripta capelei se găsesc deosebite oseminte Rușești și oseminte Românești.

În Plevna se găsește și cuartierul Țarului Rusiei din timpul războiului unde este un muzeu și o grădină bine întreținută.

31 Iulie.—Marș dela Pelișat prin Poradim la Ase-

novo unde cantonează Brigada 4-a, iar Brigada 5-a cantonează în satul

Asenovo este un sat cu o existență numai de 25 ani. Este locuit de Bulgari catolici, cari nu se iubesc de loc cu ceilalți Bulgari. Spun că sunt emigrați de acum 200 ani din Bulgaria, au trecut prin România și în urmă au fost stabiliți pe lângă Temișoara; de aci au fost aduși de Stambulow în Bulgaria unde li s'a dat pământ și locuri de casă.

Satul este aliniat, casele sunt acoperite cu mănunchiuri de paie de secară; au o bună gospodărie, fiecare are fântână în curte. Mai toți vorbesc bine Românește. Este și o frumoasă biserică catolică.

Suntem foarte bine primiți de locuitori.

1 August.—Preotul catolic un venerabil ca de 70 ani vine să ne salute cu cuvinte frumoase de bună venire. Vorbește limba franceză, germană, eugleză, Română și Bulgară! A fost 15 ani în București, câți-va ani în Craiova, alți câți-va ani în Englitera, etc. etc.

2 August.—Asistăm la serviciul divin la biserica catolică, unde este o mare regulă, și unde toate țărancele cântă în cor.

Vizitând din nou Plevna ne-am oprit a vedea redutele Grivița No. 1 și No. 2.

Redutele sunt deteriorate de timp, conturul lor însă precum și lucrările de apropiere Românești ies bine în relief.

Sunt mai multe monumente Rusești în împrejurimi cu diferite inscripțiuni.

Aproape de redute lângă valea plângerei se găsește și monumentul Românesc simplu și cu singura inscripție: *cine moare vitejește îi rămâne numele nemuritor.*

4 August.—Pleacă către Șiștov toate trupele Diviziei

2-a de cavalerie afară de Regimentul 1 Călărași care rămâne în Asenovo și care va trece Dunărea la Nicopole.

Imi iau rămas bun dela Regimentul 3 Călărași în satul Debovo unde a cantonat, și care pleacă la Șiștov. Mulțumesc Comandantului Regimentului, ofițerilor și trupei de modul cum s'au condus în campanie.

Seara în Asenovo ordon a face de către Regimentul 1 Călărași retragerea pe piața satului, unde locuitorii cari se găseau la petrecere rămân încântați de acest spectacol.

Sunt aci o mulțime de soldați Bulgari cari au făcut parte din Brigada făcută prizoneră la Ferdinandovo de către Divizia 1-a Cavalerie. Sunt foarte îngrijați de soarta lor de oarece au auzit că s'au împușcat mai mulți camarazi de ai lor cari au avut imprudența să se ducă la Sofia. Mai toți sunt decși a emigra în țara Românească; un băiat voinic a și trecut Dunărea cu Regimentul 1 Călărași în frontul Escadronului 4.

Sunt și câți-va răniți în mâini. Unii povestesc hazliu cum stăteau culcați după adăposturi, ridicau arma deasupra capului și fără să viseze trăgeau focuri, că trebuie să lovească undeva glonțul! Așa se și explică marele număr de soldați Bulgari răniți la mână; o parte din ei ridicau chiar mâna stângă peste adăpost pentru a fi răniți și în urmă să scape de restul războiului.

Trec sute de care cu emigranți Turci către Nicopole pentru a trece în țară. Tot avutul lor este în aceste care, copii mulți au în orice caz. Nu cred ca aceștia să fie de vre-un folos țarei, sunt mai mulți nomazi, și de aceștia avem destui în țară; Bulgarii din Asenovo ne spun că sunt niște leneși și că rău facem să-i primim.

5 August.—Cuartierul Brigadei și Regimentul 1 Călărași pornesc spre Nicopole pentru a trece Dunărea la Turnu-Măgurele.

Locuitorii din Asenovo își manifestă părerea de rău de plecarea noastră, prin plânsul femeilor, sărutatul mâinilor până și la ordonanțele ofițerești și prin urarea lor de drum bun zis cu toată sinceritatea.

În Asenovo și cu ocazia încetării de a mai ființa Brigada 4-a Cavalerie am dat următorul ordin de zi:

ORDIN DE ZI

Conform tabelului de mișcarea trupelor pentru înapoarea în țară, Regimentul 3 Călărași urmând a trece Dunărea la Șiștov, iar conform ordinului Marelui Cuartier, Regimentul 1 Călărași urmând a trece Dunărea la Nicopole cu începere de astăzi 5 August Brigada Independentă de Cavalerie cari pe timpul Campaniei a făcut parte din ordinea de bătae a Diviziei 2-a de Cavalerie sub numele de Brigada 4-a Cavalerie încetează de a mai ființa.

Înainte de a ne despărți, ți-u a arăta mulțumirile mele ambelor Regimente pentru modul cum s'au condus pe timpul Campaniei atât din punctul de vedere al atitudinii lor în fața focurilor inamicului, cât și din acel al disciplinei, a ordinei și a modului omenos cum s'au purtat cu prizonierii și populațiunea civilă.

Am constatat cu plăcere că atât ofițerii cât și gradele și soldații își cunoșteau bine îndatoririle lor și le aplicau în mod inteligent.

Această Brigadă a avut cinstea ca în prima zi a trecerii Dunăreii la Corabia să i se încredințeze misiunea de încredere de acoperirea Diviziei, fiecare Regiment dând câte un Escadron în acest scop, misiune de care s'au achitat în mod inteligent; pionierii ambelor Regimente au distrus podurile și calea ferată pe linia Plevna-Târnova și Plevna-Sofia fapt care a oprit cu desăvârșire concentrarea inamicului către Sofia.

A treia zi de marș aceste Escadroane de descoperire

au avut cinstea de a primi cele dintâi botezul de foc la ieșirea defileului Balcanilor.

Brigada întreagă tot în această zi a avut cinstea de a fi desfășurată în linie de luptă contra inamicului ce rezista la Lozane lângă Orhania.

Am văzut în această luptă cum toți ofițerii superiori și inferiori precum și gradații se găseau pe linia de foc, îndemnând soldații a lua linia bună de ochire, iar toți soldații mergeau pe linie, tocmai cum ar fi mers pe câmpul de manevră.

Ați dat dovadă cu această ocaziune că nu m'am înșelat la luarea comandai Brigadei la Siliștioara când am spus că sunt convins că fiecare își va face datoria către țară și va fi gata a-și jertfi viața pentru bunul renume al armatei Române și în deosebi al Cavaleriei.

Gloanțele inamicului nu v'au impresionat, ați stat fiecare la locul vostru până v'am ordonat încetarea focului și urmărirea.

Vă puteți mândri că primul mort cari și-a făcut datoria către țară și primul rănit în această campanie au fost din această Brigadă, eu mă simt mândru că am avut onoarea a comanda Regimente cari nu aveau altă dorință decât a merge tot înainte și erau gata a face și mai mari sacrificii numai ocaziunile să li se prezinte.

Vă zic drum bun, Regimente de elită, pregătiți-vă în țară cu ajutorul învățămintelor ce ați tras din această campanie pentru lupta viitoare, luptă ce va sosi la vremea ei și când tot Românul de pretutindeni va putea striga.—
Trăiască România Mare.

Comandantul Brigadei 4 Cavalerie

General I. SEULESCU.